

**ДОСЛІДЖЕННЯ І РОЗВІДКИ
З ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ І
ПРАВОНАВСТВА**

Випуск 12

ЯШИН В.,
доцент, кандидат
історичних наук

УДК 930.2

ТВОРЕННЯ МОДЕРНОЇ ІСТОРІЇ. СУЧАСНИЙ НАРАТИВ. (ДО РІЧНИЦІ ВІКОПОМНИХ ПОДІЙ)

«Історія пишеться за документами. Документи – це сліди, залишені думками та діями людей... ніщо не може замінити документів: немає їх – немає і людей»», зауважували півтора століття тому у відомій кожному історикау праці Ш.-В. Ланглуа та Ш. Сеньобос¹. Проте, документи, які з часом могли б стати історичними джерелами, не виникають просто так, самі по собі. Їх створюють люди.

Важливим історичним джерелом завжди були і є спогади учасників історичних подій. Спогади мають цікаву особливість: їхня вада – суб'єктивність, одночасно є їхньою перевагою. Спогади – це очі історика, це саме та «машина часу», через яку історикау відкривається справжній світ минулого.

Революція Гідності, перша річниця початку якої відзначається цими днями, назавжди змінила нас, нашу державу і, принаймні, близький до нас, світ. Студенти історичного факультету Криворізького педагогічного інституту під час революції виступили не тільки активними учасниками, але й стали безпосередніми творцями історичних подій.

Уперше за 80-річну історію Криворізького педагогічного інституту, за всю, скоро як 90-річну історію вищої освіти в місті, студенти вишу самостійно, цілком свідомо, без будь-якого стороннього керівництва чи втручання, за власною ініціативою та покликком сумління, в умовах наростання диктатури та репресій, у місті, повністю контрольованому диктаторськими силами, та, на превеликий жаль, без жодної підтримки з боку студентської маси міста, публічно висловили свою громадську позицію організувавши демонстрацію і мітинг під політичними гаслами на підтримку європейського майбутнього України.

¹ Ланглуа Ш.-В., Сеньобос Ш. Введение в изучение истории. Пер с франц. А. Серебряковой / Ш. Ланглуа, Ш. Сеньобос. — М. : ГПИИР, 2004.— С. 49.

Попри невелику кількість учасників, акція мала суспільний розголос і стала не єдиною, а першою. Протягом усього періоду Революції студенти історичного факультету проявляли високу громадську активність і одночасно – найвищу дисциплінованість, якій можна позаздрити: після проведення акцій студенти поверталися до аудиторій і продовжували навчання. Без сумніву, у перемозі Революції Гідності і падінні кривавої диктатури Януковича є свій внесок криворізьких студентів-істориків.

Рік тому, у розмові з одним із активних учасників подій, автор зауважив, що колись (тоді ще невідомо було коли настане це «колись») він напише статтю про цей, дійсно історичний, виступ студентів. І ось тепер, на прохання автора, декілька учасників тогочасних студентських виступів склали спогади, так би мовити, «по свіжих слідах».

Це заманливий наратив, творений істориками для істориків, невимовна спокуса якого містилася у самому процесі його творення. Тендітна «фейсбучно-вконтактна» дівчина, ідучи туди, де бідних спудеїв чекали зо дві сотні озброєних орків та безліч спецслужбістських «тихарів», переймалася можливою доганою від декана! Ліотарівський постмодерн проти неандертальського мустье!

Дамо ж слово учасникам подій. Зауважимо, що запропоновані документи різні: перший, здебільшого, відображає бачення полії, другий – емоції, що вирували в душі автора. Тим, власне і цінні спогади.

Документ 1

Інна Корецька²

Революції задумують романтики,

Реалізують фанатики,

А їх результатами користуються мерзотники.

О. фон Бісмарк

Початок революції не став для мене несподіваним. Але несподіванкою стало те яких розмахів набув протест студентів за європейський вибір й проти рабського безпросвітнього

² На час написання навчалася в магістратурі історичного факультету.

існування. Вже колосальна кількість голосів за радикальні національно-демократичні опозиційні партії у 2012, події у Врадіївці у 2013 показали, що в Україні скоро буде революція – Революція Гідності, потрібна тільки остання крапля.

Зараз часто виникає питання чому саме Асоціація з ЄС, чому саме студенти? На момент початку революції я навчалась на 4-му курсі історичного факультету в провінційному виші, провінційного Кривого Рогу. Вже треба було визначатись: що робити після отримання диплому? В мене був гарний диплом, проте перспектива зробити хорошу кар'єру була мінімальною. Але такі проблеми зачіпали не тільки мене. Всі мої ровесники, все «покоління Незалежності» стикається з цим. У 90% з нас є вища освіта, ми могли б жити як середній клас, але так як ми не є дітьми впливових батьків ми все більше стаємо схожими на пролетаріат.

Вивчаючи в школі предмет «Європейський вибір України», знайомлючись у виші з європейським укладом життя, для нас ЄС поступово ставав бажаним ідеалом, рятівним колом, яке витягне нас з цієї безперспективної ями. Тому угоду про Асоціацію з ЄС ми розглядали як шанс змінити країну, шанс змінити своє життя. З огляду на це, коли 21 листопада Микола Азаров заявив про зупинку підготовки до Асоціації з ЄС, я чітко як ніколи зрозуміла, що таке безвихідь. Та вона швидко змінилась питанням: що робити далі?

У цей же день в Києві вийшли перші протестувальники, які знали що робити. Та цього не можна було сказати про наше місто. Під міськвиконкомом виходило до сотні людей, в основному активісти та члени ВО «Свобода». Взагалі ВО «Свобода» в нашому місті – це унікальне явище. Дехто, на жаль, вважає їх безробітними націоналістами, маргіналами і т.д. Але для мене це Люди з великої літери, які викликають в мене тільки повагу за свою громадську позицію – чесну і принципову.

Повертаючись до листопадових подій в Кривому Розі, хоч сказати хоч нас було мало в реальному житті, в соціальних мережах Кривий Ріг «протестував»: ми постили записи про сотні людей на Майдані, про сотисячний мітинг 24-го листопада в центрі Києва, про повсталі університети – на той час ще жевріла надія, що Янукович підпише Асоціацію, я ж сподівалась на те що народний запал швидко не згасне, як це часто бувало.

Все частіше приходила в голову думка, що треба діяти. І коли 26 листопада студент-першокурсник М. Б-ко³ кинув ключ київських вишів про попереджувальний страйк студентів 27 листопада, то багато хто зі студентів відгукнувся на його запис в нашій факультетській групі «Інфо-портал історичного факультету КПІ». Саме через цю групу я познайомилась з Д. В-ч, в якого як і в мене закореніле почуття справедливості не давало сидіти на місці.

27 листопада я та мої друзі, Д. та його одноклассник Б. Т-ко зустрілись особисто обговорювати подробиці. При організації мітингу нас консультував наш викладач В. Я-н., щоб наші дії не виходили за рамки закону. Так як Богдан був членом ВО «Свобода» це значно полегшило нашу підготовку. Щоб не підставляти студентів під удар адміністрації, «Свобода» взяла на себе дозвіл на проведення ходи, надала нам декілька своїх «євро-плакатів» (це згодом зіграло з нами злий жарт – дало привід членам ПР в Кривому Розі говорити, що ми проплачені за 200 грн. «Свободою»). Найважливіше, а саме збір людей здійснювався через мережу «ВКонтакте», в цій соціальній мережі була створена зустріч й інформація на вечір 27 листопада вже поширювалась в геометричній прогресії, як серед прихильників, так і серед противників Євромайдану. До групи нашого факультету і в зустріч почали писати члени ПР та МР. Записи були різні від відкритих образ і погроз в нашу адресу до прохання скасувати мітинг. Проте ми не особливо реагували на всі ці повідомлення і скасовувати мітинг запланований на 29 листопада не збирались.

Вже на ранок 29 листопада було зрозуміло, що Янукович у Вільнюсі нічого не підпише, але нам все рівно хотілось показати що ми є і що ми маємо голос і права. Першим, що я побачила коли підійшла 29 листопада до свого педагогічного інституту, це те що людей в декілька разів менше, ніж заявлених і те що біля головного корпусу стоїть автобус з міліцією, якої більше, ніж протестувальників, мабуть, для адміністрації нашого вишу це був ще той стрес. До заявленого нами часу людей зібралось

³ Через міркування етичного характеру, імена учасників подані у скорочені. В оригіналі ж вони вказані повністю.

до сотні хтось вийшов з пари, підійшли студенти з географічного факультету нашого педагогічного інституту та декілька студентів з технічного університету...вийшла адміністрація, яка настійливо просила нас не зривати навчальний процес, в тій ситуації хочеться подякувати деканату, особисто ж А.Т-ву, який згладжував гострі кути між нами і адміністрацією, можливо, саме завдяки йому вдалось уникнути якоїсь жорсткої конфронтації.

Під час ходи до нас приєдналось декілька чоловік, авто підтримували клаксонами, та більшість дивилась або байдуже, або ж насторожено. Якщо говорити про байдужих, то знаковою була наша зупинка біля головного корпусу: жоден студент так і не наважився взяти наші листівки.

Біля міськвиконкому нас назбиралося близько 130 чоловік. Багато хто взяв слово у мегафона і, мабуть, це найцінніше надбання від цієї ходи – сказати що ти думаєш не в соціальних мережах, а в реальному житті голосно, щоб та людина, яка сидить у високих кабінетах, почула, що ти є і в тебе є права, які ніхто не має права порушувати. У той день прийшли наші викладачі, які підтримали наш студентський запал, зокрема це Т. М-к, О. К-ко, О. Л-н та Р. Ш-ч. Закінчивши свій протест, ми як не дивно повернулись на пари, щоб не зривати навчальний процес. Про ту нашу ходу тоді написали криворізькі інтернет-видання та Радіо «Свобода».

Озираючись на всі події, які стались потім: Небесна сотня, анексія Криму, війна на Донбасі, хтось може сказати, що Євромайдан не варто було починати і ми стали жити ще гірше. Та я не погоджуюсь з цим в корені. Євромайдан і всі подальші випробування пробудили наш народ зі столітнього літургійного сну, змусили людей потроху ставати громадянами цієї країни, а не просто людьми з пропискою. Зміна людей це лише перший крок до глобальних змін у нашому житті. Саме люди є головною цінністю держави, рушієм історії і від того які люди населяють цю країну залежатиме її успіх і процвітання.

Сьогодні в Україні контрреволюція намагається взяти реванш, законсервувати зміни, не допустити заміну існуючих еліт на нові, які вийшли під час Євромайдану і не є відірваними від широких мас населення. Завадити перемозі контрреволюції можуть тільки люди, котрі пройшли Майдан, адже це люди іншого

гатунку, без страху і конформізму, в яких є бажання і воля змінити наше життя на краще й довести справу революції Гідності до кінця.

02.11.2014 р.

Документ 2

Віталій Лисенко

Ось пройшов, майже рік, після подій, що змінили нас, показали яка гордість жити в Україні і бути українцем. Згадуючи ті події, з моєї пам'яті виринають моменти, радості, надії, віри, безмежного тріумфу, від того, що ми, молодь, змогли повстати проти брехні та лицемірства, що намагалася поставити наш народ на коліна, не розуміючи, одного, що ми нація, ми є незалежною країною, а не Малоросією, країною, з неземної доброти людьми з щирими, добрими, сповненими надії очами та серцями в яких б'ється дух козацький, непереможний і неповторний.

Багато чого змінилося, багато над чим мені прийшлося задуматись, переосмислити, а найголовніше прийняти, але це все швидкоплинне, час летить зі швидкістю світла, але в пам'яті залишаються такі моменти від яких відмовляє дар мови, на очах з'являються сльози радості, за те що ми молодь, а особливо нашого міста не боючись всілякого роду перепон, змогла повстати проти сваволі, брехні, зради та лицемірства.

Неначе це було сьогодні, до мене зателефонували, повідомивши, що потрібно повставати проти зрадників, незнаю після цих слів, мої очі загорілися тим вогнем, як і в інших тисяч молодиків та дівчат нашої держави.

Наступного дня, ми зібравшись біля інституту, на душі якщо чесно говорити не було страху, була лише усмішка від боязні влади, які прислали на озброєних студентів автобус міліції та віра в те що ми переможемо, бо за нами правда.

Смішно сьогодні стає за деякі прояви неадекватності, і підлабузництва деяких особ, що вважали, що вони наділені правом видавати закони, приписуючи собі, я б сказав безмежну владу, забуваючи, що правда рано чи пізно отримає гору, і що тоді вони будуть говорити, і як будуть дивитись в очі, так це якщо чесно бридко.

А потім була хода до міськвиконкому, були вигуки «Слава Україні! – Героям Слава!», були вірші Шевченка, Франка, пісні, і безмежне море надії в те що все зміниться на краще. Можна багато, розповідати, що я пам'ятаю з тих подій, але я вважаю, що кожен по- своєму закарбував для себе ті світлі моменти.

Зараз з відліком часу, багато хто починає розповідати, що вони нас підтримували, чи були повністю за нас, але для мене це так якщо чесно смішно, бо той хто розпинається так, співає собі хвалебні пісні, «герої» так звані насправді ж боягузи, що лише після скинення тирана почали голову підіймати.

Але були, і ті хто нас підтримав, показали, що вони за будь-яких умов залишаються людьми честі, правди і найголовніше українцями.

Сьогодні, ми змінилися, але не змінилось в нас одне це віра в безмежне, добре, світле майбуття нашої України, слава якої буде вічно жити, і вона не дивлячись на всілякі перепони, підійме свої прекрасні крила і буде як завжди вічно квітучою, прекрасною, солов'їною, неповторною.

Слава Україні!